

von der Schwere der Behinderung ab. Die Aufgabe der Eingliederungshelfer(innen) ist es mit dem Kind und der Kindergruppe zu arbeiten, damit das betroffene Kind im Kindergartenalltag ankommen kann und eine Gruppe aus allen Kindern entsteht.

Die Sprache der Kinder wird durch eine alltagsintegrierte Sprachförderung unterstützt. Dabei werden Kinder in ihrem alltäglichen Tun sprachlich durch eine Erzieherin begleitet und gefördert. Alltäglich wiederkehrende Abläufe werden sprachlich angeregt und begleitet, so lernen die Kinder sehr schnell die Sprache zu verstehen und zu nutzen. Dies ist die Aufgabe des gesamten Teams. Zudem gibt es in der Einrichtung zusätzlich eine Sprachförderkraft, die das Team und die Kinder fachlich unterstützt.

Eine Zusammenarbeit mit Eltern die beiderseitig auf Vertrauen basiert, ist die Basis für eine gute Arbeit mit dem Kind. Eine gute Zusammenarbeit setzt eine gelingende Kommunikation voraus. Diese gelingt, wenn man sich in die Situationen der Anderen hineinversetzen kann und weiß wer unser Partner/Partnerin ist. Deutlich wird, dass es nicht die Eltern gibt, sondern sich alle unterscheiden. Dies muss für die Zusammenarbeit klar sein und beachtet werden.

Filderstadt, wie man in den letzten Ausführungen sehen konnte, eine Stadt mit vielen Möglichkeiten, die Kindern und deren Familien große Chancen ermöglichen.

Quellennachweis

1. *Orientierungsplan für Bildung und Erziehung in baden-württembergischen Kindergärten und weiteren Kindertageseinrichtungen*, Herderverlag 2014.
2. *Vorurteilsbewusste Bildung und Erziehung als inklusives Praxiskonzept*, Petra Wagner, Juni 2014, Fachstelle Kinderwelten für Vorurteilsbewusste Bildung und Erziehung im Institut für den Situationsansatz in der Internationalen Akademie Berlin gGmbH.

УДК 373.2.091.33-027.22:796]:502/504

Бараннік Л.В.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка*

Науковий керівник – к.п.н., доц. Карапузова І.В.

ВИКОРИСТАННЯ РІЗНИХ ВИДІВ ІГОР У ПРОЦЕСІ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ З ПРИРОДОЮ

У статті розглядаються особливості організації і проведення ігор в різних вікових групах ЗДО у процесі ознайомлення дітей з природою.

У дошкільному віці гра має найважливіше значення в житті маленької дитини. За її допомогою дошкільнята пізнають себе та навколишній світ.

Вплив ігрової діяльності на виховний процес дітей було розкрито в роботах педагогів (А.Я. Коменський, С.Ф. Русова, В.О. Сухомлинський, К.Д. Ушинський та ін.), психологів (Ю.А. Аркін, М.Я. Басов, П.П. Блонський, Л.С. Виготський, Н.Д. Виноградов, Д.Б. Ельконін, С.Л. Рубінштейн, Д.Н. Узнадзе та ін.), сучасних педагогів (Л.В. Артемова, А.К. Бондаренко, В.Г. Захарченко, Т.О. Маркова, Д.В. Менджерицька, О.І. Сорокіна, О.П. Усова, Г.С. Швайко, К.І. Щербакова та ін.

Характер гри цілком визначається логікою побудови заняття. Тому від початку й до кінця хід гри регламентований, його визначає вихователь: він заздалегідь продумує, готує, організовує і скеровує гру в потрібне русло.

Зокрема, предметні ігри особливо широко використовуються в молодшій і середній групах. Вони дають можливість дітям оперувати предметами природи, порівнювати їх, відзначати зміни окремих зовнішніх ознак. Такі ігри можна проводити як з усією групою, так й індивідуально, ускладнюючи зміст із урахуванням віку. Ускладнення включає розширення знань і розвиток розумових операцій і дій [1, с.12].

Розучування природознавчої словесної гри здійснюється за правилами, загальним для всіх дидактичних ігор. З дітьми молодшого дошкільного віку на першому етапі вихователь програє гру разом з дітьми, у грі він повідомляє одне правило й відразу його реалізує. При повторі гри – повідомляє додаткові правила. На другому етапі вихователь виходить з активної участі в грі, тільки скеровує ігрову діяльність дітей. І вже на третьому етапі діти грають самостійно. З дітьми середнього дошкільного віку методика навчання гри вже інша. Спочатку вихователь розповідає зміст гри, попередньо виділяє одне-два важливі правила, у ході гри ще раз підкреслює ці правила, показує ігрові дії, дає додаткові правила. Далі діти грають самостійно, а вихователь спостерігає за грою, виправляє помилки, розв'язує конфлікти. Коли інтерес до гри спадає, вихователь пропонує інший її варіант [1, с.12].

Дошкільникам дуже подобається грати у ігри-подорожі («Поїздка на виставку», «Експедиція до Африки», «Екскурсія в зоосад», «Подорож до моря»), але вони вимагають особливої уваги вихователя, оскільки це сюжетно-дидактична гра, включена в заняття, спостереження чи працю. У кожному конкретному випадку сюжет гри передбачає: діти відвідують нові місця, знайомляться з новими явищами й об'єктами як екскурсанти, туристи, відвідувачі тощо. У рамках рольової поведінки діти розглядають, слухають пояснення, а вихователь, взявши на себе роль екскурсовода, керівника туристичної групи досвідченого мандрівника тощо, розповідає й показує дошкільникам те нове, заради чого вони мандрують [1, с.13]. У формуванні в дітей емоційного зацікавленого

ставлення до природи вихователь використовує не лише дидактичні й сюжетно-рольові, але й інші види ігор.

Значну групу ігор із правилами становлять рухливі й рухливо-дидактичні ігри. Наприклад: «Квочка й курчата», «Миші й кіт», «Сонечко й дощик», «Вовк і вівці» та інші. В їх основі лежать різноманітні рухи – ходьба, біг, стрибки, лазіння, метання тощо. Методика проведення рухливих ігор аналогічна методиці проведення дидактичних ігор і спрямована на поступове формування в дітей уміння, самостійно організовувати ці ігри. З молодшими дошкільниками вихователь проводить дуже прості по змісту рухливі ігри, які закріплюють перші знання, які вони одержують у спостереженнях. Старшим дітям подобаються ігри-імпровізації, у яких вони можуть за допомогою рухів зобразити крону дерева, порив вітру. Такі ігри можливі тільки після кількарізних спостережень і апробацій різних рухів. Після екскурсії до лісу, можна зображувати лісових звірів, рослинність (високе дерево, широкий кущ, маленьку квіточку); якщо були на лузі, то передати політ метеликів, жучків тощо [2, с.18].

Самостійний характер творчих ігор не дає можливості вихователям використати їх як метод навчання дітей новим знанням, навичкам й умінням. Однак вони повинні уважно придивлятися до творчих ігор, щоб урахувати, які знання засвоєні дітьми досить повно, які ще слід уточнити, закріпити, розширити. Збагачуючи творчі сюжетно-рольові ігри природознавчого змісту, вихователь розширює коло уявлень дітей про працю дорослих на екскурсіях, прогулянках, показуючи мультфільми, читаючи книги. Особливо на розвиток творчих ігор впливає живе спілкування з дорослими, що викликає інтерес у дітей до праці й збагачує зміст ігор. Для організації творчих ігор природознавчого змісту необхідно мати набори іграшок – сільськогосподарські машини, тварини тощо [4, с.78].

Важливим елементом ігор природничого змісту є використання іграшок-аналогів природних об'єктів. Іграшка нарівні із твариною (або рослиною) певною мірою є змістовним елементом навчання. Важливо, щоб використання іграшки на занятті повністю відповідало її функціональному призначенню: іграшка допомагає створювати ігрові ситуації, відтворювати ігрові дії, рольові взаємини. Присутність іграшок-замінників доречна щоразу, коли розмова на занятті будується на базі отриманих у процесі спостережень конкретних знань. Це особливо ефективно, коли із твариною неможливо безпосереднє спілкування. Діти із задоволенням тримають у руках іграшкову рибку, пташку, зайчика, тому що можливість взяти в руки живих таких тварин не можлива.

Одним з видів творчих ігор є будівельні ігри із природним матеріалом: піском, снігом, глиною, дрібними камінчиками,

шишками тощо. У кожній віковій групі створюються умови для цього виду ігор відповідно до пори року. Це можуть бути піскові дворики й піскові столи, набори формочок для ігор з піском і снігом, гумові фігурки людей і тварин, фанерні силуети будинків, дерев, шишки, гілочки, жолуді, металеві каркаси, що служать основою для ліплення фігурок, печатки для створення «картин» на снігу, обладнання для виготовлення кольорового льоду. Вихователь допомагає дітям у підборі природного матеріалу в іграх, показує способи його використання [7, с.22]. Водночас дуже важливо, щоб гра не нав'язувалась дітям, і вони відтворювали в ній тільки те, що самі сприйняли.

Поряд з перерахованими іграми в роботі з дітьми використовують значну кількість ігрових вправ та ігор-занять. Зокрема ігрові вправи («Пізнай на смак», «Знайди таку ж квіточку», «Принеси жовтий листочок» та інші) допомагають розрізнити предмети за якістю і властивостями, розвивають спостережливість. Проводять їх з усією групою дітей або із частиною її. Особливе значення ігрові вправи мають у молодшій і середній групах. Ігри-заняття («Чарівний мішечок», «Квітковий магазин» й інші) мають певний програмовий зміст. Ігрова форма надає іграм-заняттям цікавості, навчання відбувається через ігрові правила та дії. Використаються ігри-заняття в молодших і середніх групах, у старших групах – як частина заняття [6, с.49].

У свою чергу, ігри екологічного змісту дозволяють змістити акцент із засвоєння дошкільниками готових знань на самостійний пошук рішень запропонованих ігрових завдань, що сприяє розумовому вихованню. Як зазначає В. Матвійчук, використання в іграх природних об'єктів, їх зображень створює позитивне емоційний фон для формування естетичних почуттів дітей. Співвіднесення дошкільниками своїх дій у природному оточенні з етичними еталонами, представленими в ігрових завданнях, сприяє моральному вихованню. Усвідомлення себе як частини природи, ціннісне ставлення до себе, так само як і до інших живих організмів, сприяє гармонійному розвитку особистості. Щоб підтримати прагнення дошкільників відображати отримані в дидактичних іграх екологічні уявлення й ігрові навички самостійної ігрової діяльності, у групах в окремих куточках доцільно розмістити матеріал для організації дітьми ігор еколого-природничого змісту (планшети із зображенням природних зон, муляжі, картинки із зображенням рослин, тварин, гербарії тощо). Таким чином, буде задовольнятися зростаючий інтерес дошкільників до природи, будуть конкретизуватися отримані раніше уявлення [5, с.21].

Отже, використання ігор у освітньому процесі ЗДО надає широкі можливості для ознайомлення дітей з природою. Вивчення природи рідного краю в процесі ігрової діяльності дозволяє здійснити

принцип єдності навчання й виховання, активізувати освітній процес, підвищити загальноосвітній кругозір дошкільників, розширити й конкретизувати їхні знання.

Список використаних джерел

1. Бурова А. *Дидактичні ігри: Організація та керівництво. Дошкільне виховання.* 2007. № 7. С. 12-13.
2. Бурова А. *Рухливі ігри: Організація та керівництво. Дошкільне виховання.* 2008. № 1. С. 18-19
3. Веретенникова С.О. *Ознайомлення дітей дошкільного віку з природою.* К.: Вища шк., 1979. 248 с.
4. Гринченко И. С. *Игра в теории, обучении и воспитании: учебно-методическое пособие.* М.: «ЦГЛ», 2006. 211 с.
5. Матвійчук В.А. *Екологічні ігри. Граємо разом у природі-2.* К.: Всеукраїнська дитяча спілка «Економічна варта», 2006. –С.20-22.
6. *Природа навколо нас. Розкажіть онуку.* 2009. №9-10. С. 25-60.
7. Рыжова Н. *Песок, глина, камни. Дошкольное воспитание.* 2003. №7. С.16-30.

УДК 373.2.015.31:502/504

Бастракова Т.О.

*Полтавський національний педагогічний
університет імені В.Г. Короленка*

Науковий керівник – к.п.н., доц. Карапузова І.В.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ДОШКІЛЬНИКІВ

У статті розкриваються сучасні проблеми екологічного виховання дітей дошкільного віку. Визначено компоненти психологічної природи екологічних поглядів і переконань.

Серед важливих проблем сучасності, що турбують людство, особливо виділяються екологічні. Увесь світ зіткнувся з глобальною екологічною кризою і ця проблема потребує негайного вирішення. Тому серед багатьох напрямів освітньої роботи з дітьми дошкільного віку екологічна освіта набуває дедалі більшої актуальності. Стає зрозумілим, що сфера природокористування повинна служити об'єктом пильної уваги кожної людини. Лише за такої умови можна вивільнити раціональні, гуманістичні принципи, які сприяють розв'язку екологічних проблем.

Сучасний ЗДО є першою сходинкою збагачення дітей знаннями про природне і соціальне оточення, знайомство з загальною, цілісною картиною світу та формування науково обґрунтованого, морального й естетичного ставлення до нього. Зростає роль закладу дошкільної освіти у формуванні відповідальності особистості за історичну долю країни та всебічний прогрес українського суспільства.